

آیین نامه استفاده از فرصت‌های مطالعاتی برای اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مصوب مورخ ۱۳۸۹/۰۶/۳۰ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مقدمه

در اجرای ماده ۵ اصلاحی پیوست شماره ۶ آیین نامه استخدامی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی کشور و موضوع بند ب ماده ۱ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، به منظور ارتباط پیوسته و هدفمند اعضای هیأت علمی با سایر دانشگاه‌ها و حضور در عرصه‌های علمی بین‌المللی، "آیین نامه استفاده از فرصت‌های مطالعاتی برای اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی" به شرح زیر تدوین می‌شود.

ماده ۱- تعاریف

۱-۱- تعاریف کلی

۱-۱-۱- منظور از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی کلیه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی دولتی است که به اختصار "مؤسسه" نامیده می‌شود.

۱-۱-۲- منظور از سازمان، کلیه سازمان‌های تحقیقاتی، اجتماعی، اجرایی، تولیدی و خدماتی می‌باشد که به اختصار "سازمان" نامیده می‌شود.

۱-۱-۳- منظور از گروه علمی اعم از گروه آموزشی یا پژوهشی است که عضو هیأت علمی در آن مشغول است.

۱-۱-۴- فرصت مطالعاتی مأموریتی است که به اعضای هیأت علمی واجد

شرایط منتخب یک مؤسسه داده می‌شود که برای مدتی معین به‌منظور انجام مطالعاتی و تحقیقات مشترک در سایر دانشگاه‌ها و مراکز علمی یا تحقیقاتی برجسته داخل یا خارج از کشور حضور یابند.

۱-۲- تعریف انواع فرصت‌های مطالعاتی

۱-۲-۱- فرصت مطالعاتی خارج از کشور

در این نوع فرصت مطالعاتی عضو هیئت علمی منتخب برای تحقیق و مطالعه در مورد یک موضوع خاص که امکان انجام آن در داخل کشور نمی‌باشد و یا انجام کار مشترک با صاحب‌نظران و اساتید شاغل در خارج از کشور ضروری باشد، براساس کسب حداقل امتیازات و اخذ پذیرش از یک دانشگاه یا مرکز علمی-پژوهشی معتبر مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و موافقت هیأت امنای ذی‌ربط به خارج از کشور اعزام می‌شود.

۱-۲-۲- فرصت مطالعاتی کوتاه‌مدت خارج از کشور

این نوع فرصت مطالعاتی در مدت تعطیلات تابستان و حداکثر به مدت ۲ ماه برای انجام مطالعه و تحقیقی معین و با انجام کارهای عملی و آزمایشگاهی با همکاری مؤسسه‌ای علمی در خارج از کشور که مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری باشد انجام می‌گیرد.

۱-۲-۳- فرصت مطالعاتی داخل کشور

در این نوع فرصت مطالعاتی عضو هیأت علمی منتخب برای تقویت و افزایش توانمندی‌های پژوهشی و یا انجام مطالعه و تحقیق در یک موضوع خاص در سایر مؤسسات و مراکز تحقیقاتی و صنعتی معتبر به تشخیص مؤسسه و یا در دانشگاه محل خدمت خود به مطالعه و تحقیق می‌پردازد. در این نوع فرصت مطالعاتی باید موافقت مؤسسه میزبان برای انجام فرصت مطالعاتی کسب گردد.

ماده ۲- اهداف

۱-۲- توسعه و گسترش تجارب علمی اعضای هیأت علمی و آشنایی بیشتر آنها با دستاوردهای علمی و دانش فنی جدید؛

- ۲-۲- کمک به رفع مشکلات علمی و تخصصی کشور با انتقال تجربیات مراکز علمی برجسته از خارج به داخل کشور؛
- ۲-۳- استفاده مؤثر و مفید از امکانات علمی، تجهیزاتی و آزمایشگاهی مراکز علمی برتر داخل و خارج از کشور؛
- ۲-۴- انجام کارهای تحقیقاتی مشترک با دانشمندان و پژوهشگران سایر مراکز علمی برجسته داخل و خارج از کشور به منظور اعتلای موقعیت علمی و فناوری کشور و حضور مؤثر در همکاری‌های بین‌المللی؛
- ۲-۵- کمک به توسعه و تقویت همکاری‌های علمی منطقه‌ای و بین‌المللی؛
- ۲-۶- به‌روز شدن دانش تخصصی اعضای هیأت علمی و افزایش توانمندی علمی و کارآیی آنان.

تذکر ۱- چنانچه در دوره فرصت مطالعاتی نیاز به انجام و طرح پژوهشی باشد، طرح می‌بایست در اولویت‌های علم و فناوری کشور بوده در نتیجه انجام اجرای آن مشخص باشد.

تذکر ۲- کشورهایی برای اعزام جهت فرصت مطالعاتی در اولویت خواهند بود که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با آنها تفاهم نامه همکاری داشته و در تبادل استاد و دانشجو باشد.

ماده ۳- شرایط عضو هیأت علمی در استفاده از فرصت مطالعاتی

با توجه به این که فرصت مطالعاتی امتیازی است ویژه که براساس کسب امتیازات لازم از فعالیت‌های مؤثر و مفید علمی- پژوهشی به اعضای هیأت علمی مؤسسات داده می‌شود، لازم است عضو هیأت علمی شرایط زیر را برای استفاده از این فرصت دارا باشد:

۳-۱- شرایط عمومی

۳-۱-۱- دارا بودن مرتبه علمی استادیاری و بالاتر؛

تبصره ۱- استفاده از فرصت مطالعاتی برای مربیانی که برابر ضوابط مربوطه از

نظر آموزشی و پژوهشی برجسته محسوب می‌شوند بلامانع است. کیفیت برجستگی در شیوه‌نامه اجرایی این آیین‌نامه بیان خواهد شد.

۳-۱-۲- کسب حداقل امتیازهای تعیین شده توسط مؤسسه برای فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی که امتیازهای لازم جهت استفاده از فرصت مطالعاتی طی شیوه‌نامه اجرایی تبیین خواهد گشت؛

تبصره ۲- آن دسته از اعضای هیأت علمی که تصدی یکی از سمت‌های ریاست دانشگاه، ریاست پژوهشگاه و معاونت وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بالاتر را برای یک دوره چهارساله به‌عهده داشته‌اند، حق استفاده از فرصت مطالعاتی بدون رعایت بند ۳-۱-۲- را دارند.

۳-۱-۳- ارزیابی یک برنامه مطالعاتی یا یک طرح تحقیقاتی مشخص با توجه به اهداف مندرج در ماده ۲ و تأیید مؤسسه‌ای که عضو هیأت علمی در آن شاغل است و کسب نظر مساعد و پذیرش از یک مؤسسه معتبر داخل و خارج از کشور (که مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در همه ابعاد علمی، اجتماعی باشد)؛

۳-۱-۴- موافقت رییس دانشگاه با استفاده عضو هیأت علمی از فرصت مطالعاتی مبنی بر عدم ایجاد خلل در فعالیت‌های آموزشی و یا پژوهشی در زمان استفاده عضو هیأت علمی از فرصت مطالعاتی؛

۳-۱-۵- برخورداری از صلاحیت عمومی و اخلاقی و نداشتن منع قانونی دیگر.

۳-۲- شرایط فرصت مطالعاتی خارج از کشور

۳-۲-۱- دارا بودن وضعیت استخدامی رسمی قطعی؛

تبصره ۳- در شرایط خاص و برای انجام تحقیقاتی ویژه با نظر هیأت امنای مؤسسه، عضو هیأت علمی با وضعیت رسمی آزمایشی نیز می‌تواند از فرصت مطالعاتی خارج از کشور استفاده کند.

۳-۲-۲- دارا بودن حداقل پنج سال سابقه خدمت تمام‌وقت برای بار اول و حداقل پنج سال خدمت تمام‌وقت در مؤسسه پس از پایان فرصت مطالعاتی قبلی

برای دفعات بعد.

تبصره ۴- حداقل مدت مذکور برای اعضای هیأت علمی مؤسسه‌های تازه تأسیس و در حال توسعه طبق تأییدیه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری چهار سال خواهد بود.

۳-۳- شرایط فرصت مطالعاتی کوتاه‌مدت خارج از کشور

۳-۳-۱- دارا بودن وضعیت استخدامی رسمی و یا پیمانی.

تبصره ۵- اعضای هیأت علمی پیمانی فقط در طول مدت قرارداد می‌توانند از این فرصت مطالعاتی استفاده نمایند.

۳-۴- شرایط فرصت مطالعاتی داخل کشور

۳-۴-۱- دارا بودن حداقل وضعیت استخدامی رسمی آزمایشی؛

۳-۴-۲- چهار سال سابقه خدمت و چهار سال فاصله سنواتی بین دو فرصت مطالعاتی.

ماده ۴- تعهدات و تسهیلات مؤسسه

۴-۱- فرصت مطالعاتی خارج از کشور

مؤسسه مکلف است براساس نوع فرصت مطالعاتی، تسهیلاتی را در اختیار عضو هیأت علمی خود به شرح زیر قرار دهد:

۴-۱-۱- فرصت مطالعاتی خارج از کشور با تأمین کامل هزینه‌های فرد و خانواده توسط مؤسسه؛

۴-۱-۱-۱- پیش‌بینی و تأمین اعتبار مورد نیاز در بودجه تفصیلی سالانه مؤسسه برای استفاده از حداکثر ۵ درصد اعضای هیأت علمی متقاضی و واجد شرایط خود جهت گذراندن دوره فرصت مطالعاتی براساس اولویت‌هایی که تعیین و اعلام خواهد کرد؛

۴-۱-۱-۲- اعضای هیأت علمی در مدت استفاده از فرصت مطالعاتی فقط از حقوق مبنا استفاده خواهند نمود. هزینه‌های ریالی و ارزی مترتب بر انجام فرصت

مطالعاتی عضو هیأت علمی، همسر و حداکثر دو فرزند (حداکثر سن فرزند ۱۶ سال) شامل بهای بلیط رفت و برگشت و اقامت در کشور مقصد، بیمه و هزینه‌های پزشکی و هزینه اخذ ویزا و عوارض خروج از کشور تا سقف تعرفه‌ای که به تصویب هیأت امنای ذی‌ربط می‌رسد از محل تأمین حقوق و مزایای عضو هیأت علمی و براساس آخرین حکم و همچنین، ما به التفاوت آن از اعتبارات پژوهشی پیش‌بینی شده و در بودجه تفصیلی مؤسسه پرداخت خواهد شد؛

تذکر ۳- سقف میزان مقرری ارزی براساس آخرین جدول پیشنهادی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و تصویب هیأت امنای ذی‌ربط تعیین می‌گردد.
۴-۱-۱-۳- در صورتی که مبلغ ریالی ارز تخصیص یافته به عضو هیأت علمی از میزان حقوق و مزایای وی کمتر باشد، پس از کسر مبلغ ریالی ارز از حقوق و مزایای متقاضی، مابه‌التفاوت آن عضو هیأت علمی برگردانده می‌شود؛
۴-۱-۱-۴- کسر کسورات قانونی حقوق و هزینه‌های مصروفه طبق ضوابط جاری خواهد بود؛

۴-۱-۱-۵- مدت استفاده از فرصت مطالعاتی به شرط رعایت مفاد مواد این آیین‌نامه جزء سابقه خدمت دانشگاهی عضو هیأت علمی محسوب خواهد شد.
۴-۱-۲- فرصت مطالعاتی خارج از کشور با تأمین بخشی از هزینه‌ها توسط مؤسسه

آن عده از اعضای هیأت علمی واجد شرایط (موضوع ماده ۳) که با توجه به محدودیت اعتبارات پیش‌بینی شده در بودجه مؤسسه امکان استفاده از تسهیلات کامل در یک سال مشخص را نداشته باشند، در صورت تمایل می‌توانند با حکم مأموریت پژوهشی صرفاً با دریافت کامل حقوق و مزایای مرتبه و پایه خود از فرصت مطالعاتی خارج از کشور استفاده نمایند:

۴-۱-۳- فرصت مطالعاتی خارج از کشور با تقاضا و حمایت مراکز علمی پژوهشی خارج از مؤسسه

این نوع فرصت مطالعاتی برای برطرف نمودن یک نیاز پژوهشی و یا حل

مشکل یک سازمان و بنا به درخواست مراکز و یا سازمان‌های تحقیقاتی کشور انجام می‌گیرد. در این حالت عضو هیأت علمی با حکم مأموریت پژوهشی، صرفاً حقوق و مزایای خود را از مؤسسه دریافت می‌کند و تأمین بخش یا کل هزینه‌های دیگر توسط سازمان حامی بیرون دانشگاه خواهد بود.

۴-۱-۴- فرصت مطالعاتی کوتاه‌مدت خارج از کشور

مؤسسه در طول مدت فرصت مطالعاتی کوتاه‌مدت خارج از کشور، حقوق و مزایای عضو هیأت علمی، بلیط رفت و برگشت عضو هیأت علمی، ما به التفاوت ارزی و بیمه را پرداخت می‌نماید.

۴-۲- فرصت مطالعاتی داخل کشور

۴-۲-۱- فرصت مطالعاتی داخل کشور با تأمین کامل هزینه‌ها توسط مؤسسه
۴-۲-۱-۱- مؤسسه می‌تواند برای هر ترم تحصیلی حداکثر ۱۰٪ (مجموع فرصت مطالعاتی داخل و خارج از کشور) اعضای هیأت علمی متقاضی منتخب را به فرصت مطالعاتی اعزام کند.

۴-۲-۱-۲- کسب موافقت سازمان متقاضی برای تأیید فرصت مطالعاتی داخل توسط مؤسسه الزامی است.

۴-۲-۱-۳- مؤسسه در طول مدت فرصت مطالعاتی داخل کشور، مکلف است حقوق و مزایای عضو هیأت علمی را به‌طور کامل پرداخت کند.

تبصره ۱- مؤسسه علاوه بر تسهیلات این بند با تصویب هیأت امنای می‌تواند نسبت به پرداخت حق مأموریت به عضو هیأت علمی در طول فرصت مطالعاتی اقدام نماید.

تبصره ۲- مؤسسه می‌تواند به اعضای هیأت علمی که در طول فرصت مطالعاتی داخل از ارایه واحد آموزشی معاف خواهند بود، حق التدریس واحدهای آموزشی و رساله‌های دکتری و پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد (حداکثر تا سقف مجاز پایان‌نامه در ترم) را پرداخت نماید.

۴-۲-۱-۴- سازمان می‌تواند حق الزحمه‌ای براساس قرارداد منعقد شده بین

مؤسسه و سازمان به عضو هیأت علمی پرداخت نماید.

۴-۲-۲- فرصت مطالعاتی داخل کشور با تقاضا و حمایت مالی مراکز علمی پژوهشی خارج از مؤسسه

۴-۲-۲-۱- مؤسسه مکلف است برای عضو هیأت علمی داوطلب، با حکم مأموریت پژوهشی نسبت به پرداخت کامل حقوق و مزایای وی، اقدام نماید.

۴-۲-۲-۲- سازمان می‌تواند حق الزحمه‌ای براساس قرارداد منعقد شده بین عضو هیأت علمی و سازمان به عضو هیأت علمی پرداخت نماید.

۴-۲-۲-۳- سازمان امکانات و تسهیلات لازم از جمله منابع علمی، ارتقا کار و ... را برای استفاده کننده از فرصت مطالعاتی تأمین می‌نماید

۴-۲-۲-۴- سازمان می‌تواند در صورت امکان برای نشر نتایج تحقیقات انجام شده توسط استفاده کننده از فرصت مطالعاتی، وی را برای شرکت در مجامع علمی بین‌المللی با هزینه خود اعزام نماید.

۴-۲-۲-۵- مؤسسه مکلف است به منظور تشویق اعضای هیأت علمی به انجام دوره فرصت مطالعاتی داخل کشور تمهیداتی فراهم آورد از جمله این‌که برای گذراندن هر دوره شش‌ماهه فرصت مطالعاتی داخلی یک پایه تشویقی به عضو هیأت علمی اعطا نماید.

تذکر ۴- عضو هیأت علمی در زمان استفاده از هر نوع فرصت مطالعاتی می‌تواند برای ارائه مقاله به شهر یا کشور دیگر مسافرت نموده و از امکانات متعارف در ارائه مقالات در کنفرانس‌ها و همایش‌های معتبر استفاده نماید.

ماده ۵- مدت استفاده از فرصت مطالعاتی

۵-۱- مدت استفاده از فرصت مطالعاتی داخل و خارج از کشور حداقل یک و حداکثر دو نیم‌سال تحصیلی می‌باشد. عضو هیأت علمی بنا به تشخیص شورای پژوهشی مؤسسه می‌تواند از مدت زمانی فصل تابستان در آغاز میانه یا پایان مدت فرصت مطالعاتی به‌عنوان بخشی از فرصت استفاده نماید. قابل ذکر است که هزینه‌های مدت زمانی فصل تابستان بر عهده شخص می‌باشد.

بخش سوم: اعضای هیأت علمی / ۵۱۷

۵-۲- مدت استفاده از فرصت مطالعاتی کوتاه مدت خارج از کشور حداکثر دو ماه در تابستان می باشد.

تبصره ۱- درخواست هرگونه مرخصی استحقاقی یا بدون حقوق بلافاصله قبل یا بعد از استفاده از دوره فرصت مطالعاتی ممنوع می باشد.

تبصره ۲- در صورتیکه استفاده عضو هیأت علمی از فرصت مطالعاتی از نوع تقاضا و حمایت مالی مراکز علمی پژوهشی خارج از مؤسسه براساس نیاز خارج از مؤسسه باشد و حضور بیشتر عضو هیأت علمی در فرصت مطالعاتی برای حل مساله ضروری تشخیص داده شود، تکرار و تمدید دوره تا سه نیم سال تحصیلی با بررسی عملکرد و تأیید مؤسسه و موافقت معاونت پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری امکان پذیر خواهد بود.

ماده ۶- شیوه نامه اجرایی

شیوه نامه اجرایی آیین نامه استفاده از فرصت مطالعاتی مشتمل بر شاخص امتیازدهی و تعیین حداقل امتیازات لازم برای پذیرش درخواست، میزان و نحوه سپردن تعهد خدمت عضو هیأت علمی برخوردار از تسهیلات فرصت مطالعاتی، مشخصات و مختصات برنامه عضو هیأت علمی براساس اولویت های پژوهشی کشور، نحوه ارزیابی گزارش نهائی پایان دوره فرصت مطالعاتی و نحوه تأثیر آن در استفاده از ترفیع، ارتقای و استفاده بعدی از فرصت مطالعاتی،... توسط معاونت پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تدوین و به تصویب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری خواهد رسید و جهت اجرا به کلیه مؤسسات تابعه ابلاغ می شود.

تذکره ۵- چنانچه در دوره فرصت مطالعاتی نیاز به انجام طرح پژوهشی باشد، طرح می بایست در اولویت های علم و فناوری کشور بوده و خروجی آن مشخص گردد.

تذکره ۶- کشورهایایی برای اعزام عضو هیأت علمی به فرصت مطالعاتی در

اولویت خواهند بود که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با آنها تفاهم نامه همکاری داشته و در تبادل استاد و دانشجو باشد.

تذکر ۷- چاپ حداقل یک مقاله در نشریات معتبر با نمایه استنادی بین‌المللی پس از انجام فرصت مطالعاتی خارج از کشور و چاپ حداقل یک مقاله در نشریات معتبر علمی- پژوهشی داخلی پس از انجام فرصت مطالعاتی و سفرهای علمی بعدی، معادل هزینه‌های مصروفه اعم از حقوق و غیره به‌عنوان خسارت از عدم انجام تعهد رسمی تعیین می‌گردد.

ماده ۷- تضمین استفاده از فرصت مطالعاتی

عضو هیأت علمی در قبال استفاده از فرصت مطالعاتی اعم از داخل یا خارج از کشور باید به موجب سند رسمی تعهد نماید که به مدت سه برابر زمان استفاده از فرصت در مؤسسه متبوع خدمت کند.

صدور حکم استفاده از فرصت مطالعاتی منوط به توثیق سند ملکی (غیر منقول) یا تعهد کارمندی محضری توام با اسناد تجاری به میزان دو برابر کل هزینه‌های مصروفه اعم از ریالی و ارزی می‌باشد که قرار است در طول مدت استفاده از فرصت دریافت گردد و مبلغ آن توسط مؤسسه تعیین خواهد شد تا در صورت تخلف از مفاد سند تعهد رسمی، مؤسسه بتواند فارغ از هرگونه الزام به تشریفات و یا با اعلام به دفترخانه، از طریق صدور اجراییه به میزان دو برابر کلیه هزینه‌های مصروفه بابت وجه التزام و دیون خسارات دولت از متعهد و ضامن یا ضامنین وی بنحو انفرادی یا اشتراکی (مسئولیت تضامنی) اخذ نماید.

تذکر ۸- مسئولیت اخذ سند تعهد رسمی و اتخاذ تصمیم راجع به کیفیت سند مآخوذه اعم از تضمین ملکی یا تعهد کارمندی توام با توثیق اسناد تجاری با مؤسسه می‌باشد.

ماده ۸- نظارت بر حسن اجرا

نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه برعهده معاونت پژوهشی و فناوری وزارت

بخش سوم: اعضای هیأت علمی / ۵۱۹

علوم، تحقیقات و فناوری است.

ماده ۹- تصویب

آیین‌نامه استفاده از فرصت مطالعاتی خارج از کشور مشتمل بر ۹ ماده، ۹ تبصره و ۸ تذکر در تاریخ ۸۹/۶/۳۰ به تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسیده است و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراست.
با ابلاغ این آیین‌نامه کلیه آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های فرصت مطالعاتی موجود لغو و بلا اثر اعلام می‌گردد.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری- کامران دانشجو